
BIBLIOGRÁFIA ÉS REPERTÓRIUM

HAJDÚ MIHÁLY

Az írói névadás magyar bibliográfiája

Az irodalomtörténet számtalan társtudománya között fontossági sorrendben semmiképp sem az utolsó a *névian*. Akár az írók neveit vagy álneveit, akár az általuk használt vagy alkotott neveket vizsgálja, mindenképp adatokat szolgáltat a szerzők és műveik pontosabb megismeréséhez, tökéletesebb megítéléséhez. Nyugodtan állíthatjuk tehát, hogy a névtan az irodalomtudomány egyik segédtudománya. A kapcsolat azonban nem egyoldalú! Míg a névtan egyrészt szolgálja az irodalomtudományt, másrészt anyagot kap tőle: önelvű kutatási és föltáró-rendszerező módszereihez az írói névadás rengeteg adatot szolgáltat, s lehetővé teszi egy új onomatológiai ágazat, az *irodalmi névadás* vizsgálatainak megeremtését és fejlesztését.

Természetesen nem most alakult ez a tudományág, hiszen már a *Biblia* ószövevségi részében is találkozunk etimológiai fejtegetésekkel, névmagyarázatokkal. A szent könyvek, legendák, a hagyományokban élő történetek szereplői nevének összegyűjtése már igen hamar, a Krisztus utáni IV. században, 362 körül megkezdődött Szíriában, ahol 411 szent nevének, adatainak, élettörténetének összeállításával készült el az úgynevezett *Szíriai Naptár*, amely alapjává vált nemcsak a későbbi kalendáriummoknak, hanem a mártírológiumoknak is. Közülük legelsőnek tartják, s a maga korában nyilván a legismertebb volt az V. század második feléből való, s Szent Jeromosnak tulajdonított *Martyrologium Hyeronymum*. Ezt követte a 700 körüli *Martyrologium Romanum Parvum*, a VIII. századi Bede-féle mártírológium, amely már az *Ószövevség* neveit is tartalmazza, s így tovább a Hrabanus-, Maurus-, Florus-, Usuard-, Ado- stb. féle mártírológiumok. Mindezeknek összefoglalása és a mainak is alapja az 1584-ben Baronius által kiadott *Martyrologium Romanum*. Ez tehát a keresztény egyház írásbeli és szóbeli hagyományainak a legteljesebb névtára. Elsősorban erre épülnek a keresztény naptárak, szentek fölsorolásai, lexikonai, de a későbbi és a mai naptárak, névkönyvek, keresztnév-fölsorolások, -szótárak is. A XVI. századtól folyamatosan és egyre bővítve jelennek meg a *Biblia* és az egyházi iratok névszótárjai, lexikonai, névföldolgozásai. Természetesen a *Korán* és a *Mahabharata* neveit is összegyűjtötték és kiadták (J. HOROVITZ: *Jewish Proper Names and Derivatives in the Koran*. Cincinnati, 1911.; S. SØRENSEN: *An Index to the Names in the Mahabharata, with short explanations*. London, 1904–1925. stb.)

A XIX. század folyamán sor került már a világi tárgyú munkák neveinek összegyűjtésére is. Talán legelső ebben a sorban W. A. WHEELER könyve: *An Explanatory*

and Pronouncing Dictionary of the Noted Names of Fiction (Boston, 1865. XXXIV + 410.), amely elsősorban a kiejtések megadását tűzi célul, de igen gazdag adattár is. Népszerűségét mutatja, hogy 1882-ben már a 17. kiadása is napvilágot látott. Hasonló tárgyú, de sokkal bővebb tematikájú és terjedelmesebb E. C. BREWER összeállítása: *The Reader's Handbook of Famous Names in Fiction, Allusions, References, Proverbs, Plots, Stories, and Poems* (Philadelphia, 1888. XIII + 1170.).

Ezek után a hatalmas terjedelmű kötetek megjelenései után az irodalmi névlexikonok szakosodtak. Ettől kezdve külön közlik a görög–római irodalom, Dante, Shakespeare, Dickens, Csehov stb. műveiből a neveket. Ezeket általában nemcsak etimológiai magyarázatokkal látják el, hanem hangulatukról, esztétikai értékeikről is írják. Érdekes e műfajban RUDYARD KIPLING könyvecskéje: *Author's notes on the Names of the Jungle Books* (New York, 1937.), amelyben a szerző saját maga magyarázza névadási indítékait.

A magyar nyelv- és irodalomtudományban eléggé későn indult meg az írói nevek kutatása. Úrtörő vállalkozás volt KOVALOVSKY MIKLÓS 1933-ban írt, s 1934-ben könyv alakban is megjelentetett munkája, *Az irodalmi névadás* (pontos címeírása az alábbi bibliográfiában), amely megnyitotta és tudományos rangra emelte nálunk is az írói nevek kutatását és földolgozását. Előtte csupán néhány írónak (Szomory Dezső, Szép Ernő, Kosztolányi Dezső stb.) újságokban megjelent nyilatkozata vagy szépirodalmi műveikben elrejtett vallomása képviselte e műfajt (GÁRDONYI GÉZA: *Az a hatalmas harmadik*; BABITS MIHÁLY: *Gólyakalifa*; KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: *Édes Anna*; *Baskirtseff Mária naplója* stb.). A nevek mágiájával, esztétikájával, divatjával még nem az írói névadás kapcsán foglalkoztak a nyelvészek, ha nagyritkán néhányan érintették is a kérdést, mint például TOLNAI VILMOS: *A nevek divatja* (=Napkelet I. [1923.] 399.); SOLYMOSSY SÁNDOR: *Névmágia* (=Magyar Nyelv XXIII. [1927.], 83.); MOLE CZ BÉLA: *A tulajdonnév esztétikája* (=A szentesi állami reál gimnázium értesítője. Szentes, 1931. 7–13).

Mivel mind a névtan, mind az irodalomtudomány számára fontos az írói nevekkel való foglalkozás; az adatok összegyűjtése, vizsgálata, rendszerezése, hatásainak megállapítása, azok okainak keresése stb., hasznos és szükséges egy bibliográfiában számbavenni az e témakörbe tartozó munkákat. Elsősorban a nyelvtudomány területéről közelítettem meg a kutatást, s az általam hozzáférhető forrásokból gyűjtöttem az anyagot. Összeállításom közel sem teljes, és az irodalomtudomány művelőinek nem kevésbé fáradságos munkája teheti csak azzá, ha az általuk ismert és használt források, gyűjtemények, folyóiratok stb. írói névvizsgálatait is fölszínre hozzák.

Anyagom a szerzők neveinek berendezésében közlöm, amihez írói és tematikus mutatót csatolok szintén berendezben. Annotációt csak ott fűzök az egyes bibliográfiai tételekhez, ahol a címből nem derül ki világosan, hogy miről szól a munka, vagy valami lényeges dologra szeretném felhívni a figyelmet. Az alábbi rövidítéseket használtam a címjegyzékben:

AAPA — Acta Academiae Pedagogicae Agriensis — Az egri tanárképző főiskola évkönyvei. Eger

- Bp. — Budapest
- GFF — Godišnjak Filozofskog Fakulteta u Novom Sadu — A Novi Sad-i egyetem bölcsészeti karának évkönyvei. Újvidék
- HITK — (A) Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei. Novi Sad — Újvidék
- MND — Magyar Névtani Dolgozatok. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkutató Munkaközösségének kiadványsorozata. Bp.; 1976-tól
- MNy — Magyar Nyelv. A Magyar Nyelvtudományi Társaság folyóirata. Bp.; 1905-től
- MNyj — Magyar Nyelvjárások. A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének évkönyvei. Debrecen; 1951-től
- MNyTK — A Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadványai. Bp.; 1905-től
- Msn — Magyarosan. Nyelvművelő folyóirat. A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága Nyelvművelő Szakosztályának kiadványa. Bp.; 1932–1949.
- NéprNytud — Néprajz és Nyelvtudomány. A szegedi József Attila Tudományegyetem néprajzi és nyelvészeti tanszékeinek évkönyvei. Szeged; 1957-től
- NévtÉrt — Névtani Értesítő. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoportja Névkutató Munkaközösségének időszakos kiadványa. Bp.; 1959-től
- NévtMtört — Névtudomány és művelődéstörténet. A IV. magyar névtudományi konferencia előadásai Pais Dezső születésének 100. évfordulóján. Zalaegerszeg, 1989; és MNyTK 183. sz.
- NévtVizsg — Névtudományi vizsgálatok. A Magyar Nyelvtudományi Társaság névtudományi konferenciájának előadásai. Bp., 1960.
- Nyr — Magyar Nyelvőr. A Magyar Tudományos Akadémia Magyar Nyelvi Bizottságának folyóirata. Bp.; 1872-től
- NytudÉrt — Nyelvtudományi Értekezések. Bp.; 1953-tól
- Pais-Eml — Emlékkönyv Pais Dezső hetvenedik születésnapjára. Bp., 1956.
- Szerk. — Szerkesztő; szerkeszti; szerkesztette
- TMNyT — Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének témaköréből. Bp.; 1991.

BIBLIOGRÁFLIA

1. ARADI GABRIELLA: Kosztolányi Dezső: Pacsirta. = MND [1991.] 93. sz. 63–72.
[A regény teljes tulajdonnévanyagával foglalkozik.]
2. ÁRGYELÁN ÁGNES: N. Hawthorne: A skarlát betű. = MND [1991.] 93. sz. 9–12.
[A fontosabb szereplők neveit magyarázza.]

3. BAKOS JÓZSEF: Gárdonyi és a nevek. = Nyr [1974.] XCVIII. 424–439.
[A személyneveket tárgyalja alapos részletességgel, de a többi névtípust is érinti.]
4. BALÁZS GÉZA: Tulajdonnevek a magyar népmesékben. II. = MND [1983.] 30. sz. 66 l.
[16 népmesei gyűjteményt dolgoz föl minden névtípus szempontjából.]
5. BALÁZS GÉZA — VÁRKONYI ILDIKÓ: Tulajdonnevek a magyar népmesékben. III. = MND [1987.] 72. sz. 69 l.
[26 kötet rendszerezett pontos adattára.]
6. BALÁZS GÉZA — BARATI ANTÓNIA — WOLOSZ, ROBERT: Tulajdonnevek a magyar népmesékben. IV. = MND [1989.] 80. sz. 72 l.
[31 mesegyűjtemény rendszerezett névadattára.]
— Barati Antónia — ld. 6.
7. BARKÓ JUDIT: Shakespeare: Szentivánéji álom. = MND [1991.] 93. sz. 5–8.
[A szereplők neveinek felsorolásai angolul és magyar megfelelőikkel, magyarázaikkal.]
8. BEKE JÓZSEF: A szereplők megnevezései a Bánk bánban. = Nyr [1988.] CXII. 149–161.
9. BENE ZOLTÁN: Rejtő Jenő regényeinek névstatistikái. = MND [1991.] 93. sz. 101–109.
[Művenként, foglalkozásonként és nemzetiségenként sorolja föl a szereplőket.]
10. BENKÓ LÁSZLÓ: Nevek és számok tanúsága Juhász Gyula költészetében. = Nyr [1983.] CVII. 398–410.
[Teljes névtárat is ad: 404–410.]
11. BERENCSI MARGIT, D.: Szabó Lőrinc címadása a Tücsökzenében. = MNy [1978.] LXXIV. 464–469.
[Jóllehet maga a verscím is tulajdonnév, de a hely- és személynevek címekben való előfordulásait is számbaveszi a szerző.]
12. BUKOVICS ILDIKÓ: Állatnevek Fekete István műveiben. = MND [1983.] 38. sz. 24 l.
[19 kötet 187 állatnevet előbb fajonként, majd betűrendben csoportosítja.]
13. BURU KATALIN: Saul Bellow: Az ezüstrál. = MND [1991.] 93. sz. 20–24.
[A fontosabb szereplők neveinek részletes elemzése.]
14. BÜKY LÁSZLÓ: A személynevek stílushatása a költői nyelvben. = NévtMört 294–297.
[Weöres Sándor, Füst Milán, Nagy László versei alapján.]
15. CSIGE KATALIN: Adalékok Petőfi névadásához. = NévtÉrt [1983.] 8. sz. 59–65.
16. CSIGE KATALIN: Irodalmi személynévadás a XIX. századi orosz irodalom tükrében. = NévtÉrt [1982.] 7. sz. 99–102.
[Puskín, Gogol, Tolsztoj, Dosztojevszkij stb. család-, keresz- és helynévválasztásáról.]

17. CSIGE KATALIN: Személynevek használata V. M. Suksin elbeszéléseiben (a Kígyóméreg c. kötet alapján). = NévtÉrt [1987.] 12. sz. 215–225.
18. CSIGE KATALIN: Személynevek frazeológiai egységekben. = MND [1986.] 62. sz. 51 l.
[O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások (Bp., 1976.) c. kötetének valamennyi (430) személynevet tartalmazó egységéből összegyűjtötte, rendszerezte és elemzi a neveket.]
19. DIENES ÉRZSÉBET: Földrajzi nevek az Érdy Kódexből. = NéprNytud [1973–1974.] XVII–XVIII. 221–229.
20. DIENES ÉRZSÉBET: Az Érdy Kódex tulajdonneveinek tanulságaiból. = NévtM-tört 346–349.
- 20/a. S. FÜLÖP LÁSZLÓ: A tulajdonnevek Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem című eposzában. = Somogy [1983.] XI. 1. sz. 86–96.
[Rövid áttekintést, teljes névfelsorolást és pontos statisztikát tartalmaz névtípusok szerinti felosztásban.]
21. GAZSI ZOLTÁNNÉ KABAY TILDA; G. Szabó Judit: Megérjük a pénzünket. = MND [1991.] 93. sz. 121–125.
[A regény ragadványneveiről.]
- 21/a. GRÉTSY LÁSZLÓ: Adalékok az utónévválasztáshoz. = Nyr 1969. XCIII. 438–450.
[A névadás forrásai, hatásai között ír részletesen a beszélő nevekről, irodalmi, művészeti alkotásokban szereplő nevek példa értékéről, különösen: 447–449.]
22. GRIESER, DIETMAR: Schauplätze österreichischer Dichtung. Ein literarischer Reiseführer. München, 1974. „Brief an die Genossin Muscat.” 68–76.
[Molnár Ferenc ausztriai helyneveiről.]
23. GULYÁS PÁL: Magyar írói álnévlexikon. A magyarországi írók álnevei és egyéb jegyei. 1. kiad. Bp., 1956. — 2. kiad. Bp., 1978.
24. GYARMATH OLGA: Irodalmi névadás Sütő András drámáiban. = NévtMtört 297–300.
[Az Egy lócsizár virágvasárnapja és a Csillag a máglyán című drámákból néhány név részletes elemzése.]
25. HAJDÚ MIHÁLY: A Képes Krónika névmagyarázatai. = NévtÉrt [1983.] 8. sz. 156–160.
[Geréb László 1971-ben megjelent fordítása alapján.]
26. HAJDÚ MIHÁLY: Szabadvers a magyar keresztnevekről. = NévtÉrt [1985.] 10. sz. 192.
[A. Gy. [?] Fohász című írásáról, amely a Magyar Ifjúság 1981. október 16-i számában jelent meg.]
27. HAJDÚ MIHÁLY: Névadás, névválasztás, becenevek az irodalomban. = NévtÉrt [1985.] 10. sz. 193.
[Idézetek Dénes Zsófia, Hunyadi Sándor, Kolozsvári Grandpierre Emül, Arany János, A. Dumas stb. írásaiból.]

28. HAJDÚ MIHÁLY: Névadás, névválasztás, becenevek az irodalomban. = NévtÉrt [1987.] 12. sz. 267–268.
[Zolnay László, Pálóczi Horváth Lajos, Kolozsvári Grandpierre Emil, Bodor Pál, Moldova György, Bálint B. András stb. névhasználatáról.]
29. HAJDÚ MIHÁLY: Néhány becenév Kolozsvári Grandpierre Emilnél. = NévtÉrt [1982.] 7. sz. 165.
[A szerző Utolsó hullám (2. kiad. Bp., 1981.) és Béklyók és barátok (2. kiad. Bp., 1981.) című munkáiból.]
30. HAJDÚ MIHÁLY: A névelemelhagyás irodalmi példái. = NévtÉrt [1985.] 10. sz. 188.
[Tamás Menyhért: Esőrácsok (Bp., 1984.) című könyvéből.]
31. HAJDÚ MIHÁLY: Víznévhasználat a Nyárád mentén. = NévtÉrt [1987.] 12. sz. 255–256.
[Kacsó Sándor: Virág alatt, iszap fölött (Bp., 1985.) című munkájából.]
32. HAJDÚ MIHÁLY: Írószemmel Gyöngyös utcaneveiről. = NévtÉrt [1982.] 7. sz. 162–163.
[Illés Endre egyik karcolata (A Mérges-patak városa. = Igézet. Bp., 1982. 178–180) szép eszmefuttatásáról.]
33. HAJDÚ MIHÁLY: A balatoni vitorlásnevekről. = NévtÉrt [1984.] 9. sz. 151–152.
[Lipták Gábor: Nyitott kapu (Bp., 1982.) című könyvének Bernáth Aurél névötleteivel foglalkozó fejezetéről.]
34. HAJDÚ MIHÁLY: Gépkocsiparkolók elnevezései. = NévtÉrt [1987.] 12. sz. 264.
[Moldova György: A pénz szaga (Bp., 1986.) című munkájából.]
35. HAJDÚ MIHÁLY: Névválasztás = szólásszabadság. = NévtÉrt [1985.] 10. sz. 188.
[Bernard Malamud: Isteni kegyelem (Bp., 1982.) című regényéből idézi egyik szereplő véleményét a névadásról.]
36. Dolgozatok az írói névadásról. I. Szerk. Hajdú Mihály. = MND [1991.] 93. sz. 126 l.
[Az Előszó (3–4) kivételével analitikusan is fölvéve valamennyi tanulmánya.]
37. HERCZEG GYULA: Impresszionizmus és realizmus Kaffka Margit prózájában. = MNy [1982.] LXXVIII. 19–29, 136–145.
[Az írói tulajdonnévadásról is passim.]
38. Nyelvédessanyánk. Szerk. Hernádi Sándor és Grétsy László. Bp. 1980. [Nevék varázsa: 135–150. — Bertha Bulcsú, Vihar Béla, Szabó Lőrinc, Jékely Zoltán, Németh László, Berda József, Kosztolányi Dezső verse, írása, véleménye, asszociációja stb. a nevekről vagy egy-egy névről.]
39. HETÉNYI PIROSKA: Személynévhasználat Petőfi költészetében. = MND [1983.] 29. sz. 43 l.

40. HORVÁTH MÁRIA: Sárszeg. Adalékok az frói (irodalmi) helynévadáshoz. = *Nyr* [1959.] LXXXIII. 423–428.
[Kosztolányi helynévadásáról (utcák, templomok, városok).]
41. KÁLMÁN BÉLA: A nevek világa. 1. kiad. Bp., 1967. 252 l. [114–120, 200–201.] — 4., átdolgozott kiad. Bp., 1989. 246 l. [105–110, 179–180.] — Angolul: *The World of Names. A Study in Hungarian Onomatology.* Bp., 1978. 199 l. [91–95, 161–162.]
42. KÁLMÁN BÉLA: Megjegyzés az irodalmi helynévadáshoz. = *Nyr* [1966.] XC 150–151.
[A valódi és a költött helynevek közötti ármenetről, az elpusztult helyek neveinek fölhasználásáról *Herczeg Ferenc, Szabó Pál és Németh László* regényeiben.]
43. KAPOSÍ JÓZSEF: Egy Jókai-regény személynevei. = *NévtÉrt* [1985.] 10. sz. 127–131.
[Az Egy hírhedett kalandor a XVII. században című regény neveinek bemutatása *Kovalovszky Miklós* módszerei alapján.]
44. KERÉNYI FERENC: XVIII. század végi drámáink személynevei. = *MNy* [1977.] LXXIII. 204–207.
[*Dugonics András, Kelemen László és Verseghy Ferenc* drámáiból elemzi a beszélő neveket valamint a kereszt- és beceneveket.]
45. KIRÁLY ISTVÁN: *Ady Endre.* 1–2. köt. Bp., 1970.
[Főleg helynevek: 2. köt. 708, 775–783, de tulajdonnevek több helyütt is *passim*.]
46. KISS ANTAL: Személynevek udmurt publicisztikai, szépirodalmi és nyelvjárási szövegekben. = *NévtMtört* 328–331.
47. KISS LAJOS: *Melich János* alakja *Szabó Dezső* és *Németh László* irodalmi műveiben. = *TMNyT* 381–387.
[*Szabó Dezső* önéletírásában, *Németh László*: Alsóvárosi búcsú című regényében szerepelteri *Melich Jánost* (utóbbi *Dvorzsák Albin* néven).]
48. KOROMPAY KLÁRA: Középkori neveink és a Roland-ének. = *NytudÉrt* [1978.] 96. sz. 95 l.
49. KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: *Zweig István és Alexander Petőfi.* = *Erős várunk, a nyelv.* Bp., 1940. 295–298.
[Írók, irodalmi hősök neveinek lefordításáról.]
50. KOVÁCS ÉVA: Személyek és nevek korai Csáth-novellákban. = *NévtMtört* 300–303.
[A nevek általános nyelvészeti vonatkozásai alapján keres példákat egy-egy típusra.]
51. KOVALOVSZKY MIKLÓS: Az irodalmi névadás. = *MNyTK* [1934.] 34. sz. 62 l.
[A magyar írói nevek vizsgálatának megalapozó munkája. Főként francia és német szakirodalomra hivatkozva ír a névhangulatról, a nevek esztétikai hatásáról, jellemábrázoló erejükről, a nevek típusairól stb.]

52. KOVALOVSKY MIKLÓS: Néhány téma... = *NévtVizsg* 144–145.
[Föhlívja a figyelmet — többek között — a névészétika, az irodalmi névadás, az álnevek stb. kutatására.]
53. KOVALOVSKY MIKLÓS: Az író és a nevek. = *NyudÉrt* [1970.] 70. sz. 167–171.
[*Ady, Szomory Dezső, Füst Milán, Kosztolányi, József Attila* stb. neveiről.]
54. KOVALOVSKY MIKLÓS: Író és névhangulat. = *MNyTK* [1981.] 160. sz. 75–77.
[*Goethe, Daninos, Huxley, Kosztolányi, Déry, Németh László* névadási gyakorlatairól.]
55. KOVALOVSKY MIKLÓS: *Ady és a nevek.* = *Nyr* [1977.] Cl. 286–301.
56. KOVALOVSKY MIKLÓS: *Krúdy Gyula és a nevek.* = *Pais-Eml* 526–533.
57. KOVALOVSKY MIKLÓS: *Nevek holdudvarában.* = *NévtÉrt* [1991.] 13. sz. 7–14.
[*Babits, Kosztolányi, Móra Ferenc, Illyés Gyula, Németh László, Márai Sándor, Kormos István, Szomory Dezső, Juhász Gyula, Végh György, Rónay György* stb. véleménye a nevekről, névválasztásról.]
- 57/a. KOVALOVSKY MIKLÓS: *Irodalmi névadás.* In: *Világirodalmi Lexikon.* Főszerk. *Király István.* Bp., 1970–V (1977.), 197–198.
[Általános bevezető után rendszerezi az írói névadás lehetőségeit. Gazdag példatárrel és irodalomjegyzékkel.]
- 57/b. KOVALOVSKY MIKLÓS — SZABÓ B. ISTVÁN: *Beszélőnév.* In: *Világirodalmi Lexikon.* Főszerk. *Király István.* Bp., 1970–I (1970.), 887–888.
58. KOVÁTS DÁNIEL: *Az írói névadás néhány sajátossága Móricz műveiben.* = *NévtÉrt* [1983.] 8. sz. 65–72.
59. KRISTÓF GYÖRGY: *Zúrzavar az idegen személynevek használatában.* = *Msn* [1940.] IX. 41–43.
[Többek között az írók neveiről is.]
60. KUTAJ ZSUZSANNA: *Jókai Mór: Egy az Isten.* = *MND* [1991.] 93. sz. 47–56.
[A főbb szereplők neveinek részletes elemzése és rendszerező adattár.]
- 60/a. [LADÓ JÁNOS] L. J.: *Irodalmi névadás.* In: *Nyelvművelő Kézikönyv.* Szerk. *Grétsy László és Kovalovszky Miklós.* Bp., 1980. I. 1045–1046.
- 60/b. [LADÓ JÁNOS] L. J.: *Keresztnevek lefordítása.* I. m. 1152–1155.
61. LŐRINCZE LAJOS: *Válasz* [Urbán Ernő *Az irodalmi névadásról* című cikkére]. = *Nyr* [1956.] LXXX. 203–204.
[Urbán nem mindennapi írói névadását elemzi.]
62. LUKÁCS LÁSZLÓNÉ: *Eötvös József beszélő nevei.* = *MND* [1991.] 93. sz. 25–39.
[A falu jegyzője, a Magyarország 1514-ben, a Nővérek, A karthausi és több elbeszélés neveinek adattára, rendszerezése, statisztikai földolgozása.]
63. MADARÁSNÉ MAROSSY ÁGNES: *Németh László két történeti drámájának szókincséről.* = *Nyr* [1988.] CXII. 426–439.
[Az Apáczai és a Széchenyi vizsgálata. Tulajdonnevek: 433–434.]

64. MAGYARLAKI JÓZSEFNÉ: Kosztolányi névválasztása novelláiban. = NévtMört 303–306.
65. MARÁCZ LÁSZLÓ KÁROLY: Magyar nevek régi holland kiadványokban. = NévtÉrt [1983.] 8. sz. 153–155.
[Személy- és helynevek írástévesztései, németes használata.]
66. MARGÓCSY JÓZSEF: Adalékok a XX. századi humoros-szatirikus irodalmi névadás történetéhez. = NytudÉrt [1970.] 70. sz. 171–176.
[Szabó Dezső, Gábor Béla, Gábor Andor, Rejtő Jenő névadása.]
67. MAROSI TERÉZ: Tulajdonnevek a magyar népmesékben. [I.] = MND [1981.] 13. sz. 66 l.
[26 népköltési gyűjteménykötet rendszerezett adatrára.]
68. MATIJEVICS LAJOS: Egy irodalmi mű földrajzi névanyaga. = GFF [1971–1972.] XIV/2. 653–664.
[Csépe Imre: Fordul a szél című munkájának elemzése.]
69. MAYER KLÁRA: A magyar szólásokban és közmondásokban előforduló tulajdonnevekről. = NévtÉrt [1984.] 9. sz. 83–86.
[O. Nagy Gábor főt idézett kötetének közismertebb szólásaiból rendezti típusaik szerint a neveket.]
70. MELICH JÁNOS: Szibinyáni Jank. = MNy [1956.] LII. 127–138.
[Arany János balladájából indul ki, s magyarázza a családnév eredetét.]
71. [MEZŐ ANDRÁS] HENNEY SZABOLCS: A költő neve. = NévtÉrt [1979.] 2. sz. 82–83.
[Az íróról, költőről stb. elnevezett vállalatok, termelőszövetkezetek s azok termékeinek neveit bírálja.]
72. MIKESY SÁNDOR: Írói névadás — irodalmi névadás. = MNy [1959.] LV. 110–112.
[A kettő különbségéről ír. Példáiban Balassi Bálint, Dukai Takách Judit, Wesselényi Miklós stb. névadását említi.]
73. [MIZSER LAJOS] CHAUYAL REGIME: Tallérossy Zebulon lányai. = NévtÉrt [1984.] 9. sz. 140–141.
[Jókai Mór névadásáról.]
74. [MIZSER LAJOS] CHAUYAL REGIME: Gárdonyi és a személynevek. = NévtÉrt [1982.] 7. sz. 164.
[Az a hatalmas harmadik című regényéből a Mária névről.]
75. [MIZSER LAJOS] CHAUYAL REGIME: Szigfrid és Rinaldó. = NévtÉrt [1987.] 12. sz. 256.
[Ignác Rózsa: Keleti magyarok nyomában (Bp., 1941.) című könyve alapján.]
76. [MIZSER LAJOS] CHAUYAL REGIME: Komi-zürjén írói álnevek. = NévtÉrt [1987.] 12. sz. 256–258.
77. [MIZSER LAJOS] CHAUYAL REGIME: Állatnevek Fekete István műveiben. = NévtÉrt [1980.] 4. sz. 42–45.
78. A. MOLNÁR FERENC: Csanádi Imre verse a határnevekről. = NévtÉrt [1979.] 2. sz. 79–80.

79. NAGY J. BÉLA: A személynevek kérdése. = Msn [1936.] V. 1–22.
[Az írók, szerzők, szereplők neveinek lefordításáról.]
80. NAGY L. JÁNOS: A nevek szerepe idiomáinkban. (O. Nagy Gábor gyűjteménye alapján.) = NévtMörtt 379–383.
81. NAGY MIKLÓS: Vas Gereben névadásáról. = NévtÉrt [1984.] 9. sz. 81–83.
82. NAGY OLGA: Nomen est omen. A névadás kultúrtörténetéhez. = Nevek térben és időben. Korunk Füzetek. Kolozsvár, 1984. 1. sz. 53–57.
[A Gilgames neveiről és általában a beszélő nevekről.]
83. B. PARÓCZAI JOLÁN: Transzliteráció, transzkripció vagy transláció. = NévtÉrt [1987.] 12. sz. 213–215.
[Idegen nyelvű irodalmi művek magyar megfeleltetéseiről.]
84. RÁCZ JUDIT: J. R. R. Tolkien: A Gyűrűk ura. = MND [1991.] 93. sz. 13–19.
[A fordításról, a névtípusokról, a hobbit nevek felsorolása.]
85. RAISZ RÓZSA: A személynevek előtt álló határozott névelő statisztikájához (Mikszáth Kálmán nyelvhasználata alapján). = APA 1974. 12. sz.
86. SÁROSI FERENC: Moldova György humora a nevekben. = MND [1991.] 93. sz. 110–120.
87. SIMON MÁRTA: Móricz Zsigmond: Árvácska és Pillangó. = MND [1991.] 93. sz. 73–95.
[Mindkét kötet teljes névanyaga aprólékos egybevetéssel.]
88. SLÉDER ÉVA: A személynevek névelőzése a Vizsolyi Bibliában. = MNy [1990.] LXXXVI. 213–221.
89. J. SOLTÉSZ KATALIN: Die stilistische Funktion der Eigennamen. = Onoma [1978.] XXII. 382–387.
[On the stylistic function of the proper names; refers also to literary names.]
90. J. SOLTÉSZ KATALIN: Az irodalmi helynévadás. = Nyr [1958.] LXXXII. 50–61.
[Minden névtípusra kiterjedő részletes elemzés Kovalovszky személynévvizsgálata mintájára.]
91. J. SOLTÉSZ KATALIN: Névdivat és irodalmi névadás. = Nyr [1964.] LXXXVIII. 285–294.
[A keresztnemek gyakorisága az irodalmi művekben és a valóságban (Büky Béla budapesti fölméréséhez viszonyítva).]
92. J. SOLTÉSZ KATALIN: Arany János névvilága. = Nyr [1982.] CVI. 281–293.
93. J. SOLTÉSZ KATALIN: Babits Mihály költői nyelve. Bp., 1965.
[A tulajdonnevekről: 91–100.]
94. J. SOLTÉSZ KATALIN: Krúdy Gyula névadása. = Nyr [1989.] CXIII. 452–464.
95. J. SOLTÉSZ KATALIN: Adalékok az írói névadáshoz: Thomas Mann. = NévtÉrt [1982.] 7. sz. 96–99.
[A Buddenbrook ház, A varázshegy, a Királyi fenség, a Tonio Kröger és a Doktor Faustus neveiről.]
96. J. SOLTÉSZ KATALIN: A tulajdonnevek lefordíthatósága. = Nyr [1967.] XCI. 280–292.

97. J. SOLTÉSZ KATALIN: Az idegen szavak magyaros helyesírásának néhány problémája. = *Nyr* [1966.] XC. 355–362.
[Sok tulajdonnév, köztük írók, irodalmi hősök nevei.]
98. SOLYMÁR IMRE: „Ez itt a magyar romantika meseföldje.” = *Dunatáj* 1990. ápr. 7. 6.
[Tolnai helynevek *Vörösmarty* irodalmi névadásában, költői helyrajzában.]
99. SOLYMÁR IMRE: Szigfrid és Rinaldó. = *NévtÉrt* [1991.] 13. sz. 131.
[Kiegészítés *Ignác Rózsa*: Keleti magyarok nyomában (Bp., 1941.) című könyve alapján frt *Mizser Lajos*-cikkhez.]
100. SOLYMÁR IMRE: Szabó Magda — a legszebb magyar helynévről. = *NévtÉrt* [1982.] 7. sz. 164–165.
[A *Kívül a körön* (Bp., 1980.) című kötet *A holtig haza: Debrecen-jéről.*]
101. SOLYMÁR IMRE: Egy parasztköltő verse Karcag határneveiről. = *NévtÉrt* [1979.] 2. sz. 80–81.
[*Ökrös István* valódi dűlőneveket tartalmazó verséről.]
102. SOLYMÁR IMRE: Dél-Ukrajna magyar vonatkozású helynevei Miloš Crjanski regényében. = *NévtÉrt* [1982.] 7. sz. 158.
103. SOLYMÁR IMRE: Abdera, Rátót, Piripócs, Hinterwalder, Krahwinkel, Hillbilly — a magyar „Mucsa, mucsaiság” előzményei, párhuzamai. = *NévtÉrt* [1987.] 12. sz. 93–99.
[A főnti nevek irodalmi előfordulásairól.]
104. SUDÁR ISTVÁN: Rejtő Jenő humora a nevekben. = *MND* [1991.] 93. sz. 96–100.
105. SZATHMÁRI ISTVÁN: Névtudomány és stilsztika. = *NévtVizsg* 191–194.
[Általában foglalkozik a névhangulattal.]
106. SZATHMÁRI ISTVÁN: Földrajzi nevek mint szimbólumok. = *NévtMtört* 174–177.
[Elsősorban *Ady* helynévszimbolikájáról.]
- 106/a. SZATHMÁRI ISTVÁN: Névtudomány. In: *A magyar stilsztika útja*. Bp., 1961. 492–493.
[Elsősorban az irodalmi személynévadásról, de érintőlegesen a helynévadásról is.]
107. SZIKSZAI LAJOSNÉ: Az ikerítő becézés a gyermekversekben. = *MNy* [1991.] LXXXVII. 201–206.
[Népi gyermekversek, *Kiss Dénes*, *Nagy László*, *Végh György*, *Weöres Sándor*, *Szabó Lőrinc*, *Elek István*, *Jékely Zoltán*, *Bella István* versei a forrásai.]
108. SZILÁGYI FERENC: Az irodalmi névadás Szabó Magda műveiben. = *NévtMtört* 306–313.
[*Szabó Magda* mellett utal még *Laczkó Géza* és *Németh László* névadásaira is.]
- 108/a. SZILÁGYI FERENC: Sokféle neveknek magyarátja. Névnapi szófejtő az év (majd) minden napjára. Bp., 1987.
[Sok kiváló irodalmi idézettel az egyes nevekkel kapcsolatban.]

109. K. SZOBOSZLAY ÁGNES: A tulajdonnevek Némerth László drámáiban. = MNyj [1971.] XVII. 173–181.
[A szereplők nevei mellett kitér az intézmény-, hely- és állatnevekre is, részletesen ír a becézésről.]
110. TOLNAI VILMOS: Katona József Bánkjának régies személynevei. = MNy [1925.] XXI. 203–204.
111. TOMÁN LÁSZLÓ: Írói álnevek és névjelek a Kalangyában. = HITK [1974.] VI. december, 67–70.
[39 álnév, 14 névvel felsorolása és megfejtési kísérlete.]
112. TOMPA JÓZSEF: A művészi archaizálás és a régi magyar nyelv. Bp., 1972. 353 l.
[A tulajdonnevekről: 41–48 és passim.]
113. TOMPA JÓZSEF: Anyanyelvi olvasókönyv. Bp., 1976. 392 l.
[A tulajdonnevek írói felhasználása archaizálásra: 354–355, 364–365.]
114. TÓTH JÓZSEF FARKAS: Írók, költők a nevekről, a névadásról. = NévtÉrt [1980.] 4. sz. 96–99.
[Véski Endre, Juhász Sándor, Csermely Gyula, Bret Harte.]
115. TÓTH JÓZSEF FARKAS: Írók, költők a nevekről, a névadásról. II. = NévtÉrt [1984.] 9. sz. 143–149.
[Homzyik Miklós, Deák Ferenc, Bányai János, Major Nándor.]
116. TVERDOTA GYÖRGY: József Attila névvarázselmélete. = NévtMtört 386–389.
[A költő nevekhez fűződő élményeiről.]
117. URAY GÉZA: A VII–IX. századi tibeti források személynévtana és a tibeti történelem kutatása. = NyttudÉrt 70. sz. 265–270.
118. URBÁN ERNŐ: Az irodalmi névadásról. = Nyr [1956.] LXXX. 198–202.
[Saját regényalakjainak neveit magyarázza.]
— VÁRKONYI ILDIKÓ — ld: 5.
119. VANCISISN MÁRTA: Arany János, A nagyidai cigányok. = MND [1991.] 93. sz. 40–46.
[A neveket betűrendbe szedve elemzi.]
120. VÉRTES EDIT: Karlainen déli osztják szövegeinek személynevei. = NyttudÉrt [1970.] 70. sz. 249–253.
121. VILCSEK BÉLA: Kisfaludy Károly két vígjátékának személynevei. = NévtÉrt [1985.] 10. sz. 131–138.
[A kérők és a Csalódások.]
122. VIRÁG GÁBOR: Csépe Imre személynevei. = Üzenet [1973.] 11. sz. 896–900.
123. VIRÁG GÁBOR: Vajdaság népei és nemzetiségei testvériségének gondolata Majtényi Mihály, Császár csatornája és Élő víz című regényében előforduló tulajdonnevek tükrében. = Üzenet [1981.] 12. sz. 594–597.
124. VITÁNYI BORBÁLA: Valóság és képzelet az irodalmi névadásban. = MNyTK [1985.] 170. sz. 223–231.
[Justh Zsigmond, Papp Dániel, Tömörkény István és Thury Zoltán művei alapján.]

125. VITÁNYI BORBÁLA: Hetényi Piroska: Személynévhasználat Petőfi költészetében. (Bp., 1983.) = *NévtÉrt* [1985.] 10. sz. 174–177.
[A könyv ismertetése és bírálata.]
126. VITÁNYI BORBÁLA: Justh Zsigmond frői névadása. = *MND* [1983.] 50. sz. 56 l.
127. VITÁNYI BORBÁLA: Személynévadás Tömörkény István műveiben. = *MND* [1981.] 11. sz. 48 l.
- 127/a. VITÁNYI BORBÁLA: Névadás az irodalmi művekben. = *MNyTK* 160. sz. 79–81.
[Tömörkény István frői névadása és a Szeged környéki nevek egybevetése.]
128. VITÁNYI BORBÁLA: Valóságos családnevek Tömörkény műveiben. = *NévtÉrt* [1982.] 7. sz. 103–109.
129. VITÁNYI BORBÁLA: Papp Dániel frői névadása. = *MND* [1986.] 59. sz. 51 l.
130. VITÁNYI BORBÁLA: Thury Zoltán frői névadása. = *MND* [1985.] 55. sz. 44 l.
131. VITÁNYI BORBÁLA: Juhász Gyula névadási motívumairól. = *NévtMrt* 313–317.
[Elsősorban a költő prózájának fikatív neveiről, de az frői és költői névadás különbségéről is ír.]
132. VOIGT VILMOS: A magyar mesei tulajdonnevek kis onomasztikája. = *NévtÉrt* [1989.] 10. sz. 116–127.
[A 67., 4., 5. és 6. tétel könyveinek névanyagára épített rendszerezés, általánosítás és következtetés.]
— WOLOSZ, ROBERT — ld: 6.
133. ZOLNAI GYULA: Korszerűség a költői nyelvben és a műfordításban. = *Msn* [1935.] IV. 3–4. és 5–6. sz. 76–80.
[A nevek lefordíthatóságáról.]
- 133/a. ZOLNAI BÉLA: Az frői névadásról. = *Z. B.: Nyelv és stílus*. Bp., 1957. 33–36.
- 133/b. ZOLNAI BÉLA: Névhangulat. = *Z. B.: Nyelv és hangulat*. Bp., 1964. 30–34.
[Magyar és idegen nyelvekből vett irodalmi példákkal mutatja be a névadás hangulati hatását.]
134. ZRÍNYI-KÁDÁR ILDIKÓ: Baksay Sándor: Patak banya és Rákhel című novellái. = *MND* [1991.] 93. sz. 57–62.
[Mindkét munka teljes névanyagának részletes elemzése.]
135. Névtudomány címszó alatt az irodalmi névadásról szerző, ill. szignó nélkül. = *Magyar Irodalmi Lexikon*. Főszerk. *Benedek Marcell*. Bp., 1965. II. 369–370.

Mutató

Az alábbi mutató elsősorban a művekben előforduló frók neveinek betűrendes felsorolása a bibliográfiai tételek számainak megnevezésével, annak a könyvnek, tanulmánynak, cikknek a sorszámával, amelyben bármily kevés adatot is találhatunk

az író névadására. Tehát olyanok is szerepelnek a mutató nevei között, akik a tanulmányok címeiben nem fordulnak el, de még az annotáció sem tartalmazza nevüket.

Az írók nevein kívül természetesen fölvettem a népköltészeti alkotások neveit taglaló munkákat, s olyan címszavak is helyet kaptak, amelyek témakörökre, módszertani kérdésekre, általánosításokra vonatkoznak.

- Ady Endre 45, 53, 55, 57, 106
 A. Gy. [?] 26
 átlnevek 23, 52, 76, 111
 általános kérdések 41, 51, 52, 71, 72, 82,
 89, 90, 91, 103, 105, 112, 113
 Arany János 27, 57, 70, 92, 105, 119
 Babits Mihály 57, 93, 105
 Baksay Sándor 134
 Balassi Bálint 72
 Bálint B. András 28
 Bányai János 115
 Bella István 107
 Bellow, Saul 13
 Berda József 38
 Bernáth Aurél 33, 57
 Bertha Bulcsu 38
 Biblia 57, 88
 Bodor Pál 28
 Crjanski, Miloš 102
 Csanádi Imre 78
 Csáth Elemér 50
 Csépe Imre 68, 122
 Csermely Gyula 114
 Csemisevszkij, N. G. 16
 Daninos, Pierre 54, 57
 Deák Ferenc 115
 Dénes Zsófia 27
 Déry Tibor 54
 Dosztojevszkij, F. M. 16
 Dugonics András 44
 Dukai Takách Judit 72
 Dumas, A. 27
 Elek István 107
 Eötvös József 62
 Érdy-Kódex 19, 20
 Fekete István 12, 77
 Fonvizin, Gy. I. 16
 fordítás 49, 59, 79, 83, 96, 97, 133
 frazeológiai nevek 18, 69, 80
 Füst Milán 14, 53
 Gábor Andor 66
 Gádor Béla 66
 Gárdonyi Géza 3, 74
 Gilgames 82
 Goethe, J. W. 53, 54, 57
 Gogol, Ny. V. 16
 Gribojedov, A. Sz. 16
 Grimm, J. 53
 gyermekversek 107
 Harte, Bret 114
 Hawthorne, N. 2
 Herczeg Ferenc 42
 holland régi írások 65
 Hornyik Miklós 115
 Hunyadi Sándor 27
 Huxley, A. 54
 Ignác Rózsa 75, 99
 Illés Endre 32
 Illyés Gyula 57
 írók neve márkanévként 71
 Jékely Zoltán 38, 57, 107
 Jókai Anna 53
 Jókai Mór 43, 60, 73, 105
 József Attila 53, 116
 Juhász Gyula 10, 57, 131
 Juhász Sándor 114
 Justh Zsigmond 124, 126
 Kacsó Sándor 31
 Kaffka Margit 37
 Katona József 8, 110
 Kelemen László 44
 Képes Krónika 25
 Kisfaludy Károly 121

- Kiss Áron 107
 Kiss Dénes 107
 Kolozsvári Grandpierre Emil 27, 28, 29
 komi-zürjén szövegek 76
 Kormos István 57
 Kosztolányi Dezső 1, 38, 40, 49, 53, 54,
 57, 64
 Krúdy Gyula 53, 56, 57, 94
 Laczkó Géza 108
 Lermontov, M. Ju. 16
 Lipták Gábor 33
 Mailer, Norman 54
 Major Nándor 115
 Majtényi Mihály 123
 Malamud, Bernard 35
 Mándy Stefánia 107
 Mann, Thomas 53, 57, 95
 Márai Sándor 57
 mesenevek 4, 5, 6, 67, 132
 Mikszáth Kálmán 85, 105
 Moldova György 28, 34, 86
 Molnár Ferenc 22
 Móra Ferenc 57
 Móricz Zsigmond 58, 87, 105
 O. Nagy Gábor 18, 69, 80
 Nagy László 14, 107
 Németh László 38, 42, 47, 54, 57, 63,
 108, 109
 népköltészet 4, 5, 6, 18, 67, 69, 80, 107,
 132
 népmesék 4, 5, 6, 67, 132
 névfordítás 49, 59, 79, 83, 96, 97, 133
 osztják szövegek 120
 Ökrös István 101
 Pálóczi Horváth Lajos 28
 Papp Dániel 124, 129
 Petőfi Sándor 15, 39, 125
 Proust, M. 53, 57
 Puskin, A. Sz. 16
 Rejtő Jenő 9, 66, 104
 Roland-ének 48
 Rónay György 54, 57
 Shakespeare, W. 7
 Somlyó György 53
 Suksin, V. M. 17
 Sütő András 24
 Szabó Dezső 47, 66
 G. Szabó Judit 21
 Szabó Lőrinc 11, 38, 57, 107
 Szabó Magda 100, 108
 Szabó Pál 42
 Szép Ernő 57
 Szomory Dezső 53, 57
 Takács László 14
 Tamás Menyhért 30
 Tamási Áron 53
 Thury Zoltán 124, 130
 tibeti források (VII–IX. század) 117
 Tolkien, J. R. R. 84
 Tolsztoj, L. N. 16
 Tömörkény István 124, 127, 127/a, 128
 udmuurt szövegek 46
 Urbán Ernő 61, 118
 Vajda János 57
 Vas Gereben 81
 Végh György 57, 107
 Versegly Ferenc 44
 Vészi Endre 114
 Vihar Béla 38
 Vizsolyi Biblia 88
 Vörösmarty Mihály 98
 Weöres Sándor 14, 107
 Wesselényi Miklós 72
 Zolnay László 28
 Zrínyi Miklós 20/a
 zürjén szövegek 76